

Bijzondere vogel (5)

Maricée Ten Bosch & Virry Schaafsma

Hier is het goed vogelen, denken wij, als we de Quintuslaan inslaan. Dat de Bosuil hier wordt gehoord, weten we al van de waarnemingen op de site. Het is 22 januari, een grijze maar zachte zaterdagochtend. We horen een Houtduif, wat mezen, de felle roep van een Boomklever. Als we het grindpad naar de woning van onze afspraak oplopen, klinkt plotseling het helder lachende *kluklukuluklukuluklukuluklu* van de Groene Specht. Wat een mooi welkom.

"Hij zat op het gras, vlak voor het huis, een mannetje. Zo mooi zien we hem toch niet vaak." Egge Boerma neemt onze jassen aan. We maken kennis met hem en zijn vrouw Coby en nemen plaats in de ruime, lichte woonkamer. Het echtpaar Boerma woont riant. Waar je ook staat of zit in deze kamer, overal zie je tuinvogels af en aan vliegen op pindaslierten, vetbollen en voederhuisjes. "Er zit hier zoveel", zegt Egge, "wat komt hier eigenlijk niet?" Elke ochtend een Goudvink bijvoorbeeld en deze winter opmerkelijk veel Kepen. Aan de gevel, vlak bij een zijraam, hangt een nestkast. Meestal broeden er Koolmezen, maar een aantal jaren geleden had een Boomklever er zijn onderkomen gevonden. Deze liet zich niet afschrikken door het echtpaar dat op een meter afstand achter het raam het broedproces volgde. "Niet zo handig dat onze slaapkamer hier vlak boven ligt, wat een lawaaiig beestje."

Het huis dateert van 1932. In het laatste oorlogsjaar werd het bewoond door de bezetter, na de bevrijding huisden er een poos 40 Canadezen.

Met koffie en koekjes binnen handbereik gaan we aan het werk. Egge pakt zijn aantekeningen erbij; hij heeft zich grondig voorbereid en steekt van wal.

Als kleine jongen ging hij naar de lagere school in Helpman. Het was een progressieve school in een Fins houten gebouw,

met een paar goede leraren. Met een zekere regelmaat kwam schoolbioloog Jo de Jonge langs. Hij wakkerde nieuwsgierigheid naar vogels en natuur aan bij de kleine Egge. "Ik herinner me nog dat wij met drie jongens vogels gingen kijken in het Stadspark. En dat ik daar toen een Withalsvliegenvanger zag, hahaha!" Toch wist Egge blijkbaar als jongetje al van het bestaan van een Withalsvliegenvanger af. Het was 1954, *Peterson's Vogelgids* was er nog niet (eerste druk in 1955). "Je gebruikte *Zien is kennen en Wat vliegt daar?* van Dr. Van Dobben, met plaatjes van niks." Een paar jaar later kreeg Egge de felbegeerde *Peterson's Vogelgids* voor zijn verjaardag, de tweede druk." Die kostte f 13,-, dat was erg duur hoor voor die tijd." Opgroeïend in Helpman kon hij gemakkelijk naar buiten. Waar nu de wijk Coendersborg ligt, waren destijds tuinderijen en sportvelden. Richting het spoor was een plas-drasgebied waar Zwarte Sterns broedden. "Ongelooflijk hè, maar toen vond je dat gewoon."

Dat Egge al interesse voor vogels had, toont hij ons op een oude schoolfoto. Als achtergrond koos hij namelijk een schoolplaat van Slijper: het Bosvolkje.

Wat was Jo de Jonge voor persoon?

Egge: "Jo de Jonge was een zeer beminnelijke, lieve man. In die eerste schooltijd was de verhouding meester-leerling, want je viel niet op. Vanaf 1973 ontstond een

Egge Boerma, schoolfoto met op de achtergrond Het Bosvolkje

meer gelijkwaardig contact. Hij is ook wel meegegaan naar Texel, maar daar komen we zo nog op."

Dat laatste zinnetje zullen we vaker horen deze ochtend. Egge Boerma vertelt met verve, slaat geen detail over en doet een enthousiaste poging 40 vogeljaren in twee uur samen te vatten.

In 1962 kochten zijn ouders een huisje op Texel, 'het' vogeleiland bij uitstek. Daar zou hij nog vaak komen. Om vogels te kijken, ging hij met de boswachter mee. Zo ging dat toen. Dat er dicht bij huis ook veel te zien was, was nog helemaal niet bekend; je

ging speciale natuurgebieden in. Het moet in de trektijd geweest zijn. Ik zei tegen die boswachter: "Wat zitten hier toch veel Duinpiepers. Welnee joh, zei die man, dat zijn Graspiepers!" Voor Egge het signaal om eens grondig uit te zoeken hoe dat zat met die piepers. Het zou hem niet meer overkomen dat hij het verschil tussen een Duin- en een Graspieper niet zou weten. "Ja", vult Coby aan, "als jij je ergens voor interesseert, dan interesseer je je ook ergens voor. Dat is met alles zo." In de loop van het gesprek beginnen we deze opmerking te begrijpen, we spreken hier met een gedreven mens.

Texel neemt een belangrijke plek in zijn leven in. Hij ontmoette er Cees Boot, destijds hoofd van Natuurmonumenten. Na Jo de Jonge zijn tweede leermeester. "Ik heb ongelooflijk veel van hem geleerd, zoals het verschil te zien tussen een Visdiefje en een Noordse Stern. Natuurlijk, je ziet het aan de snavel, maar hij wees me vooral op het vliegbeeld. Zie je een mooi zwart randje langs de vleugeltips, dan is het een Noordse Stern; is het randje vuiler, dan is het een Visdief."

Vliegbeelden van eenden leerde Boot hem, alles over steltlopers. Er ontstond een vriendschap die tot aan de dood van Cees Boot, in 1999, zou duren.

"Kijk, een eekhoorn in de boom." Egge wijst naar een boom aan de overkant, waar een eekhoorn van tak naar tak roetsjt. Kepen op de voederplank.

Of we zijn tuinvogellijstje willen weten. Ja, natuurlijk willen wij dat, graag zelfs. Alle mezen komen er, laatst nog vijf Staartmezen op één vetbol, af en toe een Kuifmees, de Bosuil, maar wat is het lastig om uit te zoeken waar die broedt. Vorig jaar achter de witte flat aan de andere kant van de Verlengde Hereweg. Tweemaal een Wielewaa, één keer een Nachtegaal ('helemaal geen nachtegaalbiotoop hier'), Beflijster ('één keer, daarna nooit meer gezien'), Appel-

Jo de Jonge, Alie Wight en Coby Boerma tijdens 15-jarig jubileum van Avifauna – 26 augustus 1983

vinken (regelmatig) en natuurlijk de Roodmus in 2003.

"Ik ontdekte hem, in diezelfde boom van de eekhoorn. Wat een volk daar toen op afkwam!"

Hij moest maar niet te vaak iets melden, had Coby gezegd. Anderhalve dag zat de Roodmus in hun tuin en de directe omgeving. "De Taigaboomkruiper heb ik aan jou te danken", zegt Egge tegen zijn vrouw. "Zij zat lekker in de beste stoel, met uitzicht, ik zat met mijn rug naar het raam."

Hij is niet zo van de lijstjes. Alles wordt wel genoteerd, maar niet systematisch in de computer. Dat doet zijn maat Harmjan Wight wel (zie *Grauwe Gors* 38: 165-169).

In 1973 kwam Egge bij Avifauna Groningen, hierop attent gemaakt door Jo de Jonge, destijds secretaris. Het was, met tegen de honderd leden nog een vrij kleine club. Na de eerste vergadering die Egge bijwoonde, stapte Harmjan Wight op hem af; het zou het begin zijn van een vriendschap die tot op heden voortduurt. Al 36 jaar zijn het 'vogelmaatjes'. "Weten jullie hoe vaak wij samen op pad zijn geweest?" Harmjan heeft het uitgerekend: circa 1250 keer!

Zoals in de vorige *Gors* beschreven, nam ook Egge Boerma deel aan het onderzoek naar de Ruigpootuilen in Drenthe. "Uilen zijn fascinerend."

Voor het boek *Vogels van Groningen* (Boekema et al. 1983) werden de soortmonografieën van Fazant, Korhoen, Kwartel en Patrijs door hem samengesteld.

Ook van de vogelafdeling van de KNNV werd hij lid. Jo de Jonge coördineerde de maandelijke wadvogeltellingen namens de KNNV voor het traject Julianapolder-Negenboerenpolder. Avifaunaleden deden ook mee, vaak waren ze van beide verenigingen lid. 's Winters kon het ijskoud zijn op de dijk. Het café in Hornhuizen ging speciaal voor hen open; opwarmen met hete chocolademelk of koffie na afloop.

"Daar zag ik mijn eerste Slechtvalk. Ik weet ook nog waar ik mijn eerste Roodhalsgans had: in de Lauwersmeer. En dat op mijn

verjaardag in 1972! Op die plek staat nu trouwens een bos."

Tot op heden is Egge Boerma actief lid van de Club van Nederlandse Vogelkundigen (een sectie van de NOU). Dit jaar wordt het 100-jarig bestaan gevierd. "We zijn op het moment bezig een boek te schrijven over de historie." Hij vertelt over de scheuring tussen jagers (voor de wetenschap) en beschermers. Jarenlang stonden de partijen tegenover elkaar, tot het professor Voous in 1957 lukte om ze met elkaar te verzoenen (zie www.clubvannederlandsevogelkundigen.nl).

Zo'n 25 jaar maakt hij deel uit van het bestuur, de meeste tijd als secretaris. Hij schrijft vergaderingen uit in voor- en najaar, organiseert lezingen, zoekt een geschikte locatie en huurt de zaal. Daarnaast organiseert hij de zogenaamde specials: losse lezingen en excursies. En hij legt contacten, dat is hem wel toevertrouwd.

De Club vergriest en krimpt; er zijn nog zo'n 60 leden, dat baart hem zorgen.

"Vroeger moest je voorgedragen worden om lid te mogen worden. Je kwam voor een ballotagecommissie. Dat is nu natuurlijk niet meer zo, maar het blijft een beetje exclusief. We doen niet aan educatie, je moet je vogels echt wel kennen."

Wil je eens vertellen wat je voor Avifauna hebt gedaan?

"Ze vroegen me voor het bestuur en ze hadden tegelijk een hoofdredacteur voor *De Grauwe Gors* nodig. Dus dat deed ik dan, ik ben niet iemand die snel nee zegt."

Egge heeft het acht jaar gedaan, van 1976 tot en met 1984. "Dat stencilen was een vieze, kleverige, zwarte boel en dat deden we bij Harmjan op zolder. Die stencilmachine kwam van ons bedrijf: Van Wijk & Boerma. Wij kregen een modern kopieerapparaat en Avifauna kocht hem voor f 25,-. Niemand had ervaring met het in elkaar zetten van de *Gors*. Ik had bij de zaak een secretaresse; zij typte de stencils buiten werktijd. We hadden een Oost-Duitse typemachine, een Erika, dat was goedkoper. Loek Scholtens heeft er het boek *Vogels van Groningen* op getypt.

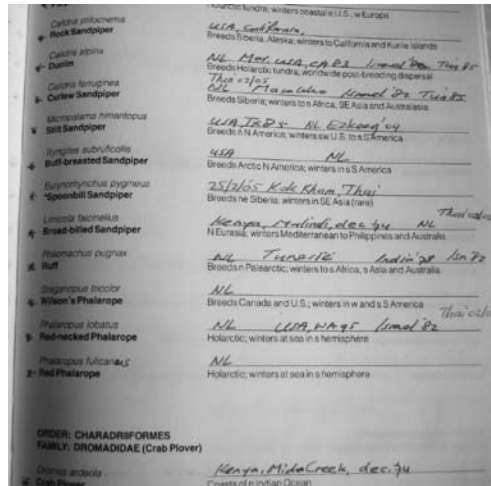

FOTO: S. MARICÉE TEN BOSCH

Foto links: Egge Boerma, bladerend door zijn aantekeningen in 'Birds of the world' van J.F. Clements (foto boven)

Ik ben die machine toen twee jaar kwijt geweest, hij kwam totaal versleten terug, hahaha." Het papier werd goedkoop ingekocht via het bedrijf. Dozen met stencils gingen naar zijn adres op de Thorbeckelaan. Met het in elkaar zetten van de *Gors* hielpen de studenten Jouke Prop, Mennobart van Erden en Egbert Boekema mee, aangevuld met Han de Boer. Egge bezorgde de *Gors* tijdens werkpauses eigenhandig bij de leden in de diverse stadswijken. De rest werd per post verzonden.

Wij krijgen een kopie van het verslag van de ledenvergadering van 29 maart 1984 waarin hij bedankt werd voor zijn inzet. Citaat: 'Ook bij de opzet en verbetering van *De Grauwe Gors* heeft men dankbaar gebruikgemaakt van zijn kwaliteiten. Met name het op een hoger peil brengen van *De Grauwe Gors* (...) is de laatste jaren duidelijk zichtbaar geworden.' Daarnaast wordt ook zijn echtgenote bedankt voor onder andere het aannemen van de talloze telefoontjes en het meer dan eens af moeten staan van haar man aan de vereniging.

De reizen

Helgoland trok hem aan, een 'magische plek'. In 1973 ging hij er voor het eerst heen. In totaal reisde hij vijftien keer naar Helgoland, meestal voor een lang weekeind, soms iets langer. Herr Doktor Vauk had de leiding over het trekstation. Van hem en zijn medewerkers heeft Egge ook weer veel geleerd. Hij begon veldwerk te doen op het eiland: 's ochtends vangen in Fanggarten, daarna vogels ringen. Een vergunning had hij niet. Jan-van-genten zaten er toen nog helemaal niet, ook geen Noordse Stormvogels of Alken. "Op een keer werd er gezegd: 'Und jetzt ist Herr Doktor Boerma dran.' Er werd een vogel voor mij uit de zak gehaald, de eerste vogel die ik moest ringen. Het was nota bene een Sperwergrasmus! Dat was natuurlijk in scène gezet", zegt hij lachend. Logeren deed hij meestal op het trekstation of in een van de 'Fremdenzimmer'. Het waren mooie tijden.

De foto's komen op tafel. We bekijken foto's uit Istanbul, de Bosporus tijdens de

vogeltrek, Eilat (Israël), Afghanistan (Afghaanse Sneeuwvinken). "1978, het was nog voor de Russen, de meisjes van Kabul liepen nog in minirok."

De reizen gingen naar Afrika (naar alle windstreken), naar Costa Rica, India, Venezuela, Thailand, Tibet, de VS en Mexico. Een reiziger in hart en nieren. Als Egge de kans krijgt, pikt hij een 'pelagic', een boottocht om naar zeevogels en walvissen te kijken. Dat deed hij op verschillende plekken aan de Oost- en Westkust van de VS en bij Kaapstad. "Alleen die zeeziekte ... wat ben ik vaak beroerd geweest. Ik lichtte de bemanning altijd in van te voren, ook over welke vogels ik beslist wilde zien. Dan plukten die mannen me aan mijn haren omhoog, keek ik naar de vogels om daarna weer als een hoopje ellende in elkaar te zakken op het dek. Vreselijk."

We komen weinig foto's van vogels tegen in de fotoboeken. Als Egge ze maakt, gebruikt hij een eenvoudig cameraatje. "Als je vogels kijkt, moet je niet fotograferen, vind ik. Ik kan dan tenminste niet serieus fotograferen en hetzelfde geldt andersom: als ik serieus zou fotograferen, zie ik geen vogel." Vogels kijken wordt door hem beschouwd als een 'sociaal gebeuren'. We schreven het al: contacten leggen doet hij graag. Diverse namen van vogelaars en bekende ornithologen rollen over de koffietafel. In de muziekwereld is hij al net zo thuis; hij ontmoet zangers en instrumentalisten en bezoekt binnen- en buitenlandse festivals. Op culturele reizen vergezelt zijn vrouw hem, maar als het een vogelreis is 'gaat hij maar alleen'. In feite horen Egge Boerma en Harmjan Wight bij de eerste vijftig 'Dutch Birders'. Zijn plaats in de top 10 van Groningen wil hij graag houden, maar hij jaagt niet vaak achter de bijzondere soorten aan. Het tijdschrift vindt hij overigens erg fraai.

Wat is je allermooiste waarneming?

Als je zoveel hebt gezien als hij, moet dit geen eenvoudige vraag zijn. Maar het antwoord komt verrassend snel: "De Lepelbekstrandloper, Thailand. Ik ben nog nooit zó uit mijn dak gegaan!" De foto is

Egge Boerma, na het zien van een Lepelbekstrandloper

het bewijs: een stralend gezicht onder een safarihoedje.

Welke vogel zou je zelf graag zijn?

Egge Boerma zou elke vogel wel willen zijn, maar Coby een Japanse Nachtegaal. "Die herinnert mij aan mijn vader." We praten over de Japanse Nachtegaal die ooit in hun tuin zat, tot Egge plotseling zegt: "Toch het liefst een Albatros." Waarom, willen wij graag weten. "Die wordt tenminste niet zeeziek!"

Als we ten slotte toch afscheid nemen: "Heer Bommel vind ik ook heel leuk."

Extra tip van de kenner: wie een kijker zoekt, doet er goed aan een Minox te kiezen: een hoge kwaliteit voor een zeer redelijke prijs.

Met dank aan Egge en Coby Boerma en Han de Boer (foto's).

Literatuur

Boekema, E.J., P. Glas & J.B. Hulscher 1983.

De vogels van de provincie Groningen. Groningen.

Voous, K.H. 1995. *In de ban van vogels.*

Utrecht.